

ÎNCHEIERE

18 octombrie 2017

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele completului, judecătorul Iulia Sîrcu
Judecătorii Luiza Gafton, Mariana Pitic

examinând chestiunea privind admisibilitatea recursului declarat de către Artur Lupașco,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a lui Artur Lupașco împotriva Uniunii Avocaților din Republica Moldova, Comisia de licențiere a profesiei de avocat cu privire la constatarea ca fiind ilegal refuzul, anularea hotărârii, obligarea adoptării hotărârii de admitere a cererii de accesare în profesia de avocat și restituirea sumei,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 18 mai 2017, prin care a fost admis apelul declarat de către Uniunea Avocaților din Republica Moldova, Comisia de licențiere a profesiei de avocat, casată hotărârea Judecătoriei Rîșcani, municipiul Chișinău din 09 decembrie 2016 și emisă o nouă hotărâre de respingere a acțiunii,

c o n s t a t ă :

La data de 05 august 2016, Artur Lupașco a depus cerere de chemare în judecată împotriva Uniunii Avocaților din Republica Moldova, Comisia de licențiere a profesiei de avocat cu privire la constatarea ca fiind ilegal refuzul, anularea hotărârii, obligarea adoptării hotărârii de admitere a cererii de accesare în profesia de avocat și restituirea sumei.

În motivarea acțiunii reclamantul a indicat că, prin Hotărârea Comisiei de licențiere a profesiei de avocat din 03 iunie 2016 a fost respinsă cererea prin care a solicitat admiterea în profesia de avocat, pe motiv că nu întrunește condițiile art. 10 alin. (2) al Legii cu privire la avocatură, specificând că ilegalitatea Hotărârii Comisiei de licențiere din 03 iunie 2016, a reclamat-o prin înaintarea în adresa Uniunii Avocaților la data de 20 iunie 2016.

Menționează că, examinând cererea prealabilă, Comisia de licențiere a profesiei de avocat prin decizia din 08 iulie 2016 a refuzat în satisfacerea cererii invocate, fără informarea solicitantului în modul prevăzut de lege despre decizia adoptată, mai mult ca atât, fără a o motiva specificând că, respingerea cererii prelabile depuse prin hotărârea comisiei de licențiere a profesiei de avocat din 08 iulie 2016 este neântemeiată.

Consideră reclamantul drept contradictorii raționamentele și temeuri pentru care unii solicitanți cad direct sub incidența prevederilor art. 10 al Legii cu privire la avocatură, iar în privința reclamantului nu se aplica aceste dispozitii legale.

Reclamantul susține ca acțiunile Comisiei de licențiere a profesiei de avocat urmează a fi examinate prin prisma Legii cu privire la asigurarea egalității, prevederile căreia în mod repetat dovedesc interpretarea și aplicarea discriminatorie a legislației în cazul cel privește.

Susține că, a respectat și întrunește condițiile prescrise în dispoziția art. 10 alin. (2) al Legii cu privire la avocatură, invocând că legislatorul a instituit doua etape pentru exercitarea profesiei de avocat, prima etapă fiind admiterea în profesia de avocat, și a doua etapă fiind eliberarea propriu zisă a licenței de avocat, act în baza căruia și este exercitată profesia de avocat.

Afirmă că, cea de-a doua etapă constituie o atribuție exclusivă a Ministerului Justiției, conform art.22 alin.(2) al Legii cu privire la avocatură, pe când prima etapă, și anume, admiterea în profesia de avocat, ține de competența Comisiei de licențiere a profesiei de avocat, conform art.43 alin.(3) al aceleasi Legi. Etapele enunțate se precedă, respectiv eliberarea licenței de avocat se efectuează obligatoriu și numai dupa admiterea solicitantului în profesia de avocat.

Consideră că, la momentul solicitării sale de a fi admis în profesia de avocat nu sunt temeiuri, ce ar fi impus Comisia de licențiere de a respinge cererea sa, deoarece în altă ordine, eventuala motivare a comisiei prin faptul incompatibilității este lipsită de careva temei legal și chiar contravine legislației în vigoare, cât și drepturilor și libertăților garantate, inclusiv de CEDO.

Prin urmare, pentru a asigura proporționalitatea intereselor individuale în raport cu cele publice, Comisia de licențiere la etapa admiterii în profesia de avocat este în drept să admită în profesia de avocat solicitanții angajați în câmpul muncii în funcții retribuite, conform art. 10 alin. (2) al Legii cu privire la avocatură și nimic nu îngrădește retragerea licenței respective, în ipoteza în care nu va respecta prevederile art. 11 din Lege, la etapa licențierii profesiei de avocat.

Mentioneaza că, cele doua etape de accedere în profesia de avocat prevăzute de legiuitor la capitolului III si IV din Legea cu privire la avocatură, asigură respectarea art. 11 din Lege, pe de o parte, și dreptul la viața privată, inclusiv dreptul la exercitarea oricărei funcții retribuite, pe de altă parte. Dreptul la alegerea ocupației perfect se interferează cu prevederile art.8 CEDO, care stipulează că orice persoană are dreptul la respectarea vieții sale private.

Mai invoca că, CtEDO a reafirmat în raport cu propria jurisprudență că viața privată are un câmp larg care include în sine pe lângă celelalte aspecte, dreptul la dezvoltarea personală, libertatea de a decide în privința propriului viitor, posibilitatea de a-și dezvolta identitatea personală și sociala a fiecarui individ, prin relaționarea cu cei din jurul său, că viața profesională face parte din zona de interacțiune între individ și ceilalți care chiar și într-un context public, poate să țină de viața privată. Restricțiile aduse vieții profesionale pot intra în câmpul de aplicare al art. 8 CEDO și atunci când au repercusiuni în modul în care individul își creează identitatea socială și profesionala (Campagnano vs. Italia, 77955/01).

Considera că, nu-i poate fi imputată încălcarea art.21 alin. (4) al Legii cu privire la avocatură, deoarece conform art. 10 alin. (2) este stabilit că de aceleași drepturi și în aceleași condiții beneficiază și persoanele care, după demisia din funcția de judecător au continuat să activeze în domeniul dreptului, astfel încât art. 10 alin.(2) coroborat cu art.21 alin.(4) al Legii cu privire la avocatură, trebuie aplicate într-o așa manieră, încât să nu fie încălcat dreptul la muncă și la viața privată garantate de legislația națională și protejate de CEDO.

Indică că, procedura de obținere a licenței, ca orice altă procedură, necesită timp pentru pregătirea actelor necesare și prevede luarea unei hotărâri de organul abilitat, în cazul de față de Comisia de licențiere, iar respectiva stare de incompatibilitate nu survine în momentul depunerii cererii de admitere în profesie de avocat, ci în momentul în care candidatul/solicitantul capătă dreptul de a desfășura activitatea de avocat în conformitate cu art. 12 din Legea cu privire la avocatură.

Respectiv, Comisia de licențiere urma doar să verifice dacă după admiterea în profesia de avocat, dar înainte de a obține licența în corespundere cu art.22 din Legea cu privire la avocatură, nu abuzează de acest drept, fiind antrenat în alte activități profesionale incompatibile cu statutul de avocat.

Sustine că, eventuala invocare de către Comisie a incompatibilității sale la admiterea în profesia de avocat în condițiile art. 10 alin.(2) al Legii cu privire la avocatură, nu ar avea temei legal, cu atât mai mult că cerința imperativă de neparticipare în alte activități profesionale, față de candidații scutiți de efectuarea stagiului profesional și de examenul de calificare, în Lege nu este prevăzută și, respectiv, nu este interzisă.

Invocă drept ilegală și abuzivă hotărârea Comisiei de licențiere a profesiei de avocat și în partea ce ține de impunerea achitării taxei de 5000 lei, prin amenințarea de a fi restituită cererea fără examinare, or, în acest sens urmează a ține cont de faptul că dispozițiile art.37 al Legii cu privire la avocatură reglementează competențele Congresului, atribuțiile Consiliului Uniunii Avocaților fiind statuate în dispoziția art.39 și nu în cele de la art.37 ale Legii sus-indicate și, prin urmare, se constată o depășire a competențelor din partea Consiliului Uniunii Avocaților.

Mentionează că, prevederile art.37 lit.f) al Legii cu privire la avocatură, potrivit cărora Congresul stabilește cuantumul taxelor pentru examenele de admitere la stagiul și pentru examenele de calificare, cuantumul taxei pentru efectuarea stagiului profesional.

Constată că, la momentul depunerii cererii nu exista nici un temei legal de a percepe vre-o taxă pentru admiterea în profesia de avocat a persoanelor, care cad sub incidența prevederilor art. 10 alin.(2) din Lege, dat fiind că în temeiul acestui articol, persoanele menționate sunt scutite de efectuarea stagiului profesional și de examenul de calificare.

Considera că, legiuitorul nu a investit nici chiar Congresul cu o asemenea atribuție, precum stabilirea cuantumului taxelor pentru această categorie de solicitanți.

Astfel, dat fiind că la momentul adresării nu exista nici un temei legal de a nu-l admite în profesia de avocat, precum și a percepe vre-o taxă pentru admiterea în profesia de avocat a persoanelor care cad sub incidența prevederilor art. 10 alin.(2) din Lege consideră neîntemeiată hotărârea Comisiei de licențiere. De asemenea, nu a fost informat despre examinarea cererii depuse, nu i s-a acordat dreptul de a participa la sesiunea Comisiei pentru a-i reprezenta drepturile sale și a motiva cererea depusă.

Solicită, constatarea ca fiind ilegal refuzul Comisiei de licențiere a profesiei de avocat în partea ce ține de respingerea cererii lui Artur Lupașco de admitere în profesia de avocat, anularea hotărârii Comisiei de licențiere a profesiei de avocat din 03 iunie 2016, obligarea adoptării hotărârii de admitere a cererii de a accede în profesia de avocat și restituirea sumei de 5000 lei.

Prin hotărârea Judecătoriai Rîșcani, mun. Chișinău din 09 decembrie 2016 acțiunea a fost admisă parțial. S-a recunoscut ca ilegal refuzul Comisiei de Licențiere a profesiei de avocat a Uniunii Avocaților din Republica Moldova privind admiterea lui Artur Lupașco în profesia de avocat. S-a anulat hotărârea Comisiei de Licențiere a profesiei de avocat din 03 iunie 2016, în partea respingerii cererii lui Artur Lupașco în admiterea profesiei de avocat.

S-a obligat Comisia de Licențiere a profesiei de avocat a Uniunii Avocaților din Republica Moldova să îl admită pe Artur Lupașco în profesia de avocat. În rest, pretențiile au fost respinse.

Prima instanță și-a argumentat concluzia prin faptul că, reclamantul Artur Lupașco întrunește condițiile prevăzute de art. 10 al Legii cu privire la avocatură și anume, este cetățean al Republicii Moldova, are capacitate deplină de exercițiu, are diplomă de licențiere în drept, este scutit de efectuarea stagiului profesional și de examenul de calificare, deoarece are vechime în muncă în funcția de procuror de cel puțin 10 ani.

Totodată, prima instanța a reținut ca neîntemeiat unicul temei a pârâtului de respingere a cererii lui Artur Lupașco privind admiterea în profesia de avocat, precum că solicitantul deține o funcție retribuită de procuror și nu a demisionat, deoarece conform art. 10 alin. (2) al Legii cu privire la avocatură, ca condiție este stabilit, dacă în termenul de 6 luni după demisia din funcțiile respective, au solicitat eliberarea licenței pentru exercitarea profesiei de avocat, or norma de drept invocată instituie termenul de 6 luni anume pentru solicitarea eliberării licenței, dar nu pentru a accede în profesia de avocat, care este o etapă premărgătoare eliberării licenței.

La fel, prima instanță a stabilit că, incompatibilitatea profesiei de avocat survine numai în momentul în care respectivul candidat obține dreptul propriu-zis de a exercita activitatea de avocat prin obținerea licenței, depunerea jurământului și înregistrarea unei forme de organizare a activității de avocat, or, la etapa admiterii în profesia de avocat nu există încă certitudinea posibilității reale de a exercita această profesie, ci numai la etapa licențierii propriu zise apare acest drept, adică când urmează îndeplinirea obligatorie a altor condiții.

De asemenea, prima instanță a reținut că, termenul de „...6 luni după demisia din funcțiile respective au solicitat eliberarea licenței pentru exercitarea profesiei de avocat”, prevăzut de art. 1- alin.(2) al Legii cu privire la avocatură, nu urmează a fi interpretat în sens respectiv, or Ministerul Justiției, ca organ abilitat să elibereze licența pentru exercitarea profesiei de avocat, este în drept să o elibereze, sau să o retragă, în situația în care se constată că solicitantul, desfășoară vre-o activitate retribuită incompatibilă cu acest statut, drept prevăzut de art. 25 alin.(1) lit. e) și f) al Legii cu privire la avocatură.

Totodată, prima instanță a reținut ca discriminatorie poziția Comisiei de Licențiere în care prin aceeași hotărâre admite pe unii dintre solicitanți în profesia de avocat, candidați care dețin același statut ca și reclamantul, doar din considerentul că dețin titlu de doctori în drept.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 18 mai 2017 a fost admis apelul declarat de către Uniunea Avocaților din Republica Moldova, Comisia de Licențiere a Profesiei de Avocat, casată hotărârea primei instanțe și pronunțată o nouă hotărâre de respingere a acțiunii.

Instanța de apel a constatat că hotărârea Comisiei de licențiere a profesiei de avocat din 03 iunie 2016 este legală și întemeiată, corespunde prevederilor Legii, a fost emisă de autoritatea competentă și conform procedurii stabilite, iar argumentele solicitantului Artur Lupașco sunt neîntemeiate și pasibile a fi respinse.

La fel instanța de apel a constatat ca neîntemeiate concluziile primei instanțe referitor la faptul că art. 10 alin.(2) al Legii cu privire la avocatură nu instituie condiția indicată de neexercitare a unei activități incompatibile cu profesia de avocat, deoarece această normă

prevede expres că în cazul procurorului care întrunește condițiile vechimii în muncă dreptul de înaintare a unei cereri de admitere în profesia de avocat apare după demisia din funcția respectivă, din momentul pierderii statutului de procuror.

Totodată, instanța de apel a reținut că, potrivit art. 21 alin.(1) lit. d) și alin.(3) al Legii cu privire la avocatură, solicitantul admiterii în profesia de avocat urmează să prezinte Comisiei de Licențiere a profesiei de avocat copia carnetului de muncă, respectiv, să confirme eliberarea din funcție ce-i oferă dreptul de a înainta o astfel de cerere, fără efectuarea stagiului profesional și fără susținerea examenului de calificare conform cerințelor art. 10 alin.(2) al Legii sus indicate.

La data de 17 iulie 2017, în termenul prevăzut de lege, Artur Lupașco a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și parțial hotărârii primei instanțe și emiterea unei noi hotărâri cu privire la admiterea integrală a acțiunii.

În motivarea recursului, cu reiterarea motivelor de fapt și de drept invocate pe parcursul examinării cauzei în instanțele inferioare a indicat că, de către instanța de apel nu au fost constatate și elucidate pe deplin circumstanțele care au importanță pentru soluționarea cauzei, a interpretat în mod eronat normele de drept material, deoarece potrivit prevederilor art. 10 alin (2) al Legii cu privire la avocatură, legiuitorul a instituit 2 etape pentru exercitarea profesiei de avocat, prima etapă fiind admiterea în profesia de avocat, și a doua etapă fiind eliberarea propriu zisă a licenței de avocat, act în baza căruia și este exercitată profesia de avocat.

Consideră că, etapele sus indicate se precedă una pe alta și prin urmare nu poate fi eliberată licența de avocat, fără a fi solicitantul admis în profesia de avocat, circumstanță apreciată just de către prima instanță.

Susține că, instanța de apel eronat a aplicat prevederile art. 10 alin. (2) al Legii cu privire la avocatură, deoarece persoanele învederate normei de drept, s-ar retrage din câmpul muncii fiind impuse de imperativul accederii în profesia de avocat, s-ar știrbi din dreptul la muncă și dreptul la viața privată prevăzută de legislația Republicii Moldova cât și garantate de CEDO.

Examinând temeiurile recursului în raport cu materialele cauzei civile, completul Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că, recursul este inadmisibil din următoarele motive.

În conformitate cu art. 432 din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească:

- a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată;
- b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată;
- c) a interpretat în mod eronat legea;
- d) a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului.

Se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care:

a) pricina a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei;

b) pricina a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată;

c) în judecarea pricinii au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului;

d) instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces;

e) în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată;

f) hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

Săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a pricinii sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Temeiurile prevăzute la alin. (3) se iau în considerare de către instanță din oficiu și în toate cazurile.

În conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin.(2), (3) și (4);

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că, recursul declarat de către Artur Lupașco nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Prin urmare, argumentele invocate în recurs nu denotă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural de către instanța de apel, respectiv, nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Or, recursul exercitat conform secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se numai legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție menționează și faptul că, procedura admisibilității constă în verificarea faptului dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Totodată, completul Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție relevă că, conform jurisprudenței CEDO, recursurile trebuie să fie efective, adică să fie capabile să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, la fel recursul trebuie să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri (cauza Asito versus Republica Moldova, 10 iulie 2001, Meyer versus Germania, 22 martie 2016), pe când în recursul declarat de către Artur Lupașco, asemenea aspecte nu se regăsesc.

Astfel, din considerentele menționate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera recursul declarat de către Artur Lupașco ca inadmisibil.

În conformitate cu art. art. 269-270, 431 alin. (2), 433 lit. a), art. 440 alin. (1) CPC, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Recursul declarat de către Artur Lupașco se consideră inadmisibil.
Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Iulia Sîrcu

Judecătorii

Luiza Gafton

Mariana Pitic